

Drachmanns bøn

Tekst: Holger Drachmann, 1893

Musik: Lene Oustrup, 2017

1.

Jeg vil nødigt dø på et hospital.
Nej, må jeg be' om en bølgedal
imellem to grønklare toppe.
Så synger havet sin vuggesang.
Man må jo også nedad engang,
når man så længe var oppe.

2.

Men skal jeg dø på et hospital,
jeg håber: Uden for megen kval –
må jeg så be' om din hånd i min,
et sidste nip til en ædel vin –
og så et usynligt, flerstemmigt kor,
som synger "Improvisation ombord".

Ordforklaring

Vers 2: "Improvisation ombord" er titlen på et af Holger Drachmanns egne digte, som netop omhandler døden på havet. Det er en hyldest til den britiske lyriker Percy Bysshe Shelley, som i 1822 druknede under en stormfuld sejlads ud for den norditalienske by Spezia.

Drachmanns tanker kredsede tit om døden, og ofte har han omtalt den i sine digte. F.eks. skriver han i digtet "Marielund" (side 12), at han gerne ville dø i netop denne skov i Kolding. Ligeledes skriver han i et andet digt "På hav-stokken", at han gerne vil begraves i klitterne ved havet.

Men Holger Drachmanns bøn om ikke at skulle dø på et hospital blev ikke hørt!

Han døde på et hospital, nærmere betegnet på Dr. E. Brünniches privatklinik i Hornbæk, hvor han havde været indlagt et stykke tid.

Holger Drachmann på dødslejet.
Maleri af Julius Paulsen.
Drachmanns hus / Skagens Kunstmuseer.
Foto: Peter Lorenzen, 2016.

Hans bøn om at dø "uden for megen kval" blev heller ikke hørt. Under indlæggelsen på Brünniches klinik afløste den ene sygdom den anden, indtil han udåndede den 14. januar 1908.

På det tidspunkt var det almindeligt at forevige afdøde personer på deres dødsleje, enten i form af et maleri (som herover), et fotografi eller evt. ved en gipsafstøbning – en dødsmaske. Holger Drachmann blev begravet i den yderste klitrække på Skagens Gren den 26. januar 1908.

Det var en kæmpe begivenhed, og han fik en begravelse, der var en stor statsmand værdig: Efter en mindehøjtidelighed på Hornbæk Kro blev Drachmanns bære med hestevogn fragtet de 12 kilometer til Helsingør. Den sidste del af vejen gik Regiments-musikken fra Kronborg i spidsen for sørgetoget, og de fulgtes af hundredvis af fakkelbærere, som havde sluttet sig til ligtoget undervejs.

På Helsingør banegård blev Drachmanns bære anbragt på DSB's ligvogn og fragtet til København, hvor den ankom med morgentoget den 22. januar. Herfra gik det med rustvogn til krematoriet på Bispebjerg, hvor Drachmanns aske blev overført til en urne udført af kunstneren

J. F. Willumsen.

Urnen blev så om morgenen den 25. januar i stilhed fragtet til Odd Fellow Palæet i København. Her henstod den indtil kl. 15 samme dag, hvorefter den blev kørt gennem København til Nordre Toldbod. Her lå sørgeskibet "Kong Haakon" og ventede på at bringe urnen videre til Frederikshavn.

Processionen gennem København bestod af et 15 mands orkester efterfulgt af 20 fanebærere.

Drachmanns nærmeste familie og 12 hvidklædte drenge fra "De unges idræt" samt talrige andre foreninger fulgte urnen. Sidst gik det samlede personale fra dagbladet Politiken og forlaget Gyldendal.

"Kong Haakon" var smykket med et utal af blomster og krans, og sejlede langsomt ud af havnen. Det ankom til Frederikshavn næste morgen den 26. januar.

Foruden Drachmanns urne var et følge på omkring 100 udvalgte personer ombord på skibet. På kajen i Frederikshavn var der rejst en sørgeportal, og forskellige foreninger, bl.a. Turistforeningen, Fiskerforeningen og Skipperforeningen dannede spalier og følge til jernbanestationen.

Sørgetoget nåede Skagen ved 12-tiden, hvor store dele af byens befolkning flagede på halv og fulgte digteren den sidste vej gennem klitterne ud til gravkammeret.

Få år senere truede havet med at overskylle graven og hente sin skjald hjem, men Skagens bystyre ville det anderledes: Graven blev flyttet. Det gentog sig nogle gange, og nu står graven som en anden turistattraktion tæt ved P-pladsen på Grenen. Den oprindelige gravplads ligger i dag et godt stykke ude i Kattegat.

Lidt malurt var der dog også i bægeret:

Det var nemlig ikke hele Skagens befolkning, der flagede på halv for Drachmann under hans sidste færd.

Den oprindelige dør til Holger Drachmanns gravkammer var lavet af træ – og tegnet af P. S. Krøyer. Den opbevares i dag på Skagens Kunstmuseer. Foto: Peter Lorenzen, 2016.

Holger Drachmanns grav i klitterne ved Skagen. Den oprindelige indgang til gravkammeret er i dag erstattet af en broncedør. Foto: Peter Lorenzen, 2016.

Mange flagstænger stod demonstrativt og gabende tomme den januardag i 1908. Især de indremissionske borgere i Skagen var ikke glade for Drachmann og hans frisindede levemåde.

F.eks. tillod han sig engang at komme til Skagen på ferie med sin elskerinde og muse,

Edith, selv om han på det tidspunkt var gift med sin anden hustru, Emmy. Hun gik hjemme i København og passede hans børn.

Det tilgav mange ham aldrig.